

Ein blóðreyður idealistur

– Athurðurin hjá USA í dag mótvægis Kuba er einki minni ein krigg. Handilsbann ella blokada eru alt og veik orð. Seinast frammi var í ST um at avtaka handelsbannið atkvøddu USA og Ísrael imóti, og so eisini Usbekistan. Hvat hetta gamla sovjetlýðveldið hevur fingið fyr í atkvøða móti kubanum er ikki gott at vita. Kanaska er tað tí teir hata russar so nógv, sigur Ambjørn Thomsen, veldugur, førligur og strikur sær um sitt reyða enni. Og so leitar hann eftir onkrum á borðinum. Tey sum kenna Ambjørn vita at hann leitar alla somlu tíðina, men hann finnr.

Vit sita í nýggju hølunum hjá felagnum Føroyar Kuba, sum í framtíðini fer at verða karmur um virksemd hjá felagnum. Hølin fara eisini at verða skrivstovan hjá eini kubanskari tíðindastovu í Føroyum. Hendan eitur Prensa Latina og er ein deild av tí almennu kubansku tíðindastovu við sama navnið, sum heldur til í hovudsstaðnum á Kuba, Havanna.

Gamla Ullvøruhúsið í Havn býsir nú einastu sosialistisku tíðindastovu í Føroyum. A veggjunum hanga myndir av leiðaranum á Kuba, Fidel Castro. Har hongur mynd av kollveltingarhetjuni, Che Guevara, ið roykir ein av teim kendu kubansku vindlunum. Eisini hongur kubanska flaggið og á hyllunum er lesnaður um Kuba.

Men hvussu ber tað til, at fólk í einum so litlum landi sum Føroyar, hava so stóran áhuga fyr í einum fjartskotnum landi sum Kuba. Eitt land, sum vit hvørki søguliga ella málsliga eru meira í ætt við enn so mong onnur fjartskotin lond í heiminum. Og hví ikki okkurt annað land í Karibiska havinum. Har eru fleiri at velja ímillum. Eitt nú Jamaica ella heimsparturnin við teimum mongu latinamerikonsku á meginlandinum.

Orsøkin skal júst finnast hjá velduga, førliga, skemtliga og gløgga manninum Ambjørn, sum vit lýstu í byrjanini. Hann er 55 ára gamal í dag, hevur fingið nýggja mjóðn og svimur sum ein hvalur. Uttan Ambjørn Thomsen hevði Kuba verið eins ókent fyr føyroyingar, sum allur hin parturin av Latinamerika. Hóast litliláti í verumáta, so hevur Ambjørn gjørt eitt risaarbeidi fyr í knýta vinarbond við einasta sosialistiska landið á vestaru hálvu, í tüninum hjá kapitalistisku háborgini, USA.

Áhugin fyr sosialismu og kommunismu byrjaði týðliga, men rættligi áhugin fyr Kuba byrjaði fyr knappliga 30 árum síðan í 1967. Ambjørn svimur sum fiskurin og hann er ein av okkara kendu froskmonnum. Í 1967 var hann úttikin til føyroyska landsliðið í spjótisking. Hetta sama ár var ein altjóða spjótiskikapping. Hendan var hildin á Kuba. Hetta var í moyggjagðunum hjá kubansku kollveltingini. Bert átta ár vóru liðin síðan Castro og hansara menn høvdu tikið valdið frá einareðis-harranum Batista, amerikanska kapitalinum og mafíuni.

– Av 32 londum, gjørdust føyroyingar nummar 31. Men áhugin fyr Kuba var vaktur, fyr landinum, fyr fólkunum og fyr kollveltingini, sigur Ambjørn og tekur eina kubanska machet niður av veggnum. Hetta er ein stórir brandur, ella knívur, sum kubanar hava nýtt í tætt vaksnum runnalendi og serliga til at høgga sukurrør. Machettin er eitt tekin um stríðsviljan hjá kubanum, og teir eru aftur farnir at nýta hana í sukurheystinum, nú fallið av jartjaldinum og amerikanska handelsbannið hevur sett tær nýmótans maskinurnar, sum kubanar fingi úr gamla Sovjetsamveldinum. Ongin olja er til svørtu motorarnar, sum standa vena seg í heita tropuvedurlagnum. Síðan kubaferðina í 1967 hevur Ambjørn verið seks fyr aftur á oynni, ið Kolumbus, sum fyrsti evropæri

setti fótin á fyr fimm hundrad árum síðan. Í dag kennir Ambjørn hópin av fólk á Kuba. Bæði hogan og lágan. Og í fyrrið hitti hann sjálvasta kollveltingarleiðaran, sakføraran, Fidel Castro. Maðurin, sum tveitti alla vanligu karrieru fyr borð og fór í guerillakriggi móti teimum fáu, sum áttu oyna Kuba, alla sum hon var einaferð í fíntíðrunum. Ambjørn hitti Castro á eini ráðstevnu fyr solidaritetsfelaginum kring heim, sum stuðla kubanum í teirra frælsisstríði. Seinnu árin hevur Ambjørn gingið á kvøldskúla og lært seg spanskt og nú kann hann samskifta við kubanar á gøtusponskum.

– Jú, eg havi tosað við Castro og tað kendist væl, tá ein hevur havt so stóran áhuga fyr hansara arbeiði, so er tað stuttligt at standa andlit til andlit við hann, sigur Ambjørn Thomsen.

– Hvat er tað, sum framvegis fær teg til at halda, at eitt land sum Kuba, við eini sosialistiskari stjórn hevur nakran framtíð. Ræði ikki hendingarnar í Eystureuropa og Sovjet teg?

– Eg trúgvi, at Kuba hevur framtíð við sama stýrslagi. Orskin til mín áhuga fyr Kuba, er tann fantastiski eldhugi, sum kubanska

fólkið visir fyr sínum frælsi. Kuba er slóð-brótarin í triðja heiminum og tað hevði ikki verið við einum kapitalistiskum stýrslagi. Kendi chilenski yrkjarin og nobelprisvinnarin, Pablo Neruda, sum doyði í 1973, segði at latinamerika var vónarinnar heimsparturn og at Kuba var vónin hjá latinamerika, sigur Ambjørn Thomsen.

– Júst, at tað hevur gingist Kuba so væl hóast handelsbannið er ein orsök til at amerikannar eru so heiskir inná Kuba. Eg trúgvi ikki, at USA er sinnað, at tað skal gangast triðja heiminum so væl, sum tað hevur gingið Kuba. Eitt nú er heilsuverkið á Kuba so væl úthygt, at vesturheimurin við USA á odda avgjørt ikki er fremri. Óll læknahjálpið er ókeypis. Kuba hevur eisini ókeypis skúlagongd til øll og tað er ongín á Kuba í dag, sum ikki dugir at lesa ella skriva, sigur Ambjørn Thomsen.

– Eg haldi, at tað er fantastiskt, at eitt land sum Kuba skal hava klárað seg so væl sum tað hevur. Aftaná fallið eystanfyri, misti Kuba 75 prosent av teirra útlutningi og tað sama við innflutninginum. Í dag sviður amerikanska handelsheranaðfórslan ógvuliga hart. Men kubanska kollveltingin kom frá fólkunum og kubanar stríðast. Tað er tað eg virði teir fyr, sigur Ambjørn Poulsen.

– At kubanar flygja í dag er ikki av politiskum ávum, men heldur av harðrenda politikkinum hjá USA mótvægis Kuba, sigur hann.

Í felagnum Føroyar/Kuba hevur Ambjørn hjálpt mongum føyroyskum ungmenni, at sleppa at læra vørku oyna Kuba og kubanar at kenna. Ambjørn hevur skipað fyr brigaduførðum til Kuba og hann hevur sjálvur lutikið á fleiri av hesum.

Fyr Ambjørn er tað at taka eitt tak fyr kubanska fólkini ein sjálvfylgja og kubanar eru vordin góðir við hendan mann. Á Kuba fær hann ikki annað navn enn »Papa« og hetta kemst av, at hann er meinlikur einum øðrum kubavini í útsjónd. Hesin er ongín minni enn Ernest Hemmingway, sáli, sum búið ein fittan part av ævini á Kuba, eisini aftan á at Kastro hevði tikið við. Castro og Hemmingway vóru vinir.

Ambjørn hevur lutikið á fleiri brigaduførðum og hesar eru skipaðar soleiðis, at lutakarnir arbeiða ein part av tíðini og halda síðan fri ein part av tíðini.

Hjá Arbjørn er talan um reina idealismu og hugi fyr í hjálpa kubanum. Matarlysturin fer beinanvegin hann setir fótin á land á Kuba, tað er okkurt við hitanum. Og kiloini eru skramblaði av, meðan hann hevur trilla betong í tungum og skrivisligum hjólbørnum, onkur kollveltingarkeppur hevur skuggað fyr tí eirindarleysu tropusóluni. Ella hann hevur hyppa í kubansku veltunum.

Men aftaná stríðið um dagin upplivir hann felagsskapin saman við kubanska fólkunum og hesin er so gevandi, at skrivað orð eru bert veigar reglur móti tónleikinum, dansinum, songleðni, kubanska kvøldhiminum og Karlsvogninum, ið stendur so lágt her suðuri, at ein trýr tað er lygn. Aftaná slíkar lotur ger tað einki, um tropuregnið vevur leguna til eitt rundikið javnan um dagarnar. Heldur einki bilar, at ein livir undir primitivum umstøðum.

Í fyrstu atlugu verður kubanska hølið í Ullvøruhúsinum opið hvønn leygardag frá klokkan tvey til seks. Ambjørn sigur, at øll eru velkomin at støkka inná gólvvið. Ambjørn er gamal blaðstjóri á Friu Føroyum og nú fer hann at taka skrivistarvið uppáttur, men tað verður við kubanskum tíðindum. Hann roknar við, at stórir møguleikar eru hjá føyroyingum eitt nú at keypa frukt og sigarir av Kuba via Kanada, sum einki leggur í handelsbannið hjá USA. Nógur samhandil er millum Kanada og Kuba. Hann sigur, at møguleikar eru eisini hjá føyroyingum at samstarva um fisk við kubanar, eitt nú at útlýta vitan til Kuba.

EFTIR: JÚSTINUS LEIVSSON EIDESGAARD
MYND: KALMAR LINDENSKOV